

Plusy a mínusy daňovej evidencie fyzickej osoby v roku 2023

Téma sa týka fyzických osôb, ktoré zdaňujú svoje príjmy podľa § 6 Zákona č.595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a podávajú daňové priznanie typu B na daň z príjmu fyzickej osoby. Daňová evidencia je u daňovníkov fyzických osôb za posledné roky veľmi použiteľnou formou evidencie. V obsahu tohto príspevku sumarizujem základné pravidlá pre použitie tejto formy evidencie.

- Čo je daňová evidencia ?
- Kto môže evidovať príjmy v daňovej evidencii
- Daňová evidencia u platiteľa DPH.
- Vzťah účtovníctva a daňovej evidencie.
- Povinnosti fyzickej osoby pri vedení daňovej evidencie.
- Údaje z daňovej evidencie v daňovom priznaní fyzickej osoby.

Čo je daňová evidencia ?

Pojem **daňovej evidencie** vymedzuje § 6 ods.11 zákona o dani z príjmov pre celé zdaňovacie obdobie fyzickej osoby. Takýto daňovník vedie evidencie :

- a/ príjmov v časovom slede členených podľa druhov vymedzených v § 6 , ktoré je potrebné pre zistenie základu dane resp. čiastkového základu dane , vrátane prijatých dokladov , ktoré majú náležitosti účtovných dokladov
- b/ výdavkov v časovom slede v členení potrebnom na zistenie základu dane resp. čiastkového základu dane vrátane vydaných dokladov s náležitosťami účtovných dokladov
- c/ hmotnom majetku a nehmotnom majetku zaradenom v obchodnom majetku , definovanom v § 2 písm. m/ zákona o dani z príjmov
- d/ zásobách a pohľadávkach
- e/ záväzkoch

Daňovú evidenciu v uvedenom rozsahu je fyzická osoba povinná uchovávať po dobu , v ktorej zanikne právo vyrubiť daň , čo vymedzuje zákon o správe daní č. 563/2009 v § 69. Právo vyrubiť daň podľa tohto predpisu zanikne po uplynutí 5 rokov od konca roka, v ktorom bola fyzická osoba povinná podať daňové priznanie alebo zaplatiť daň.

Príklad.

Daňovník fyzická osoba podal za r. 2017 daňové priznanie. Môže agendu za daný rok v roku 2023 zlikvidovať ?

Odpoveď: Nie, nakoľko lehota na povinnú archiváciu podkladov za r. 2017 sa počíta od roku nasledujúcom po roku , kedy bol povinný podať priznanie a zaplatiť daň /2018/za r. 2017 , lehota 5 rokov uplynie na konci roka 2023. Preto môže agendu za r. 2017 zlikvidovať až v roku 2024.

Okrem daňovej evidencie uvedenej vyššie a definovanej v § 6 ods. 11 zákona o dani z príjmov je možné viesť **zjednodušenú daňovú evidenciu** v rozsahu :

1. príjmy v časovom slede v členení potrebnom pre zistenie základu dane resp. čiastkového základu dane vrátane prijatých dokladov , ktoré spĺňajú náležitosti účtovných dokladov
2. zásobách a pohľadávkach

Kto môže evidovať príjmy v daňovej evidencii ?

Prvou podmienkou pre možnosť vedenia daňovej evidencie alebo zjednodušenej daňovej evidencie je podmienka, že daňovník - fyzická osoba **nie je platiteľom DPH** resp. je ním len časť zdaovacieho obdobia teda roka.

Okruh fyzických osôb , ktoré môžu evidovať príjmy **v daňovej evidencii** je pomerne široký. Túto možnosť majú :

- osoby s príjmami z poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva /SHR, chovatelia rýb, osoby vykonávajúce hospodárenie v lesoch a pod./
- živnostníci
- z podnikania podľa osobitných predpisov napr. audítori, daňoví poradcovia, veterinári, lekári, notári atď. t
- spoločníci v. o .s. a komplementári k. s.
- z vytvorenia diela a z podania umeleckého výkonu
- konkurzní správcovia,
- znalci, tlmočníci
- profesionálni športovci
- sprostredkovatelia poistného

Z uvedených daňovníkov – fyzických osôb môžu tieto osoby pri príjmoch do 20 000 eur uplatniť výdavky vo výške 60 % z príjmov. Túto možnosť majú aj daňovníci s príjmami z použitia autorského diela. Daňovník v tomto prípade vedie zjednodušenú daňovú evidenciu . Okrem výdavkov vo výške 60 % z príjmov si môže vo výdavkoch uplatniť aj preukázateľne zaplatené poistné do zdravotnej a sociálnej poisťovne.

Ak má fyzická osoba svoje skutočne vynaložené výdavky vyššie, zákon jej v ustanovení § 6 ods. 11 umožňuje uplatniť si v daňovej evidencii v členení uvedenom vyššie tieto skutočné daňové výdavky preukázateľne vynaložené na tieto príjmy.

Daňová evidencia u platiteľa DPH.

Vo všeobecnosti zákon o dani z príjmov neumožňuje viesť platiteľom DPH daňovú evidenciu príjmov. Výnimkou je rok , v ktorom sa stanú platiteľmi a v ktorom prestanú byť platiteľmi DPH.

Príklad.

Fyzická osoba živnostník je od 1.2. 2023 platiteľom DPH. Môže za r. 2023 viesť zjednodušenú daňovú evidenciu ?

Odpoveď: Áno, rok 2023 je posledný rok, kedy môže táto fyzická osoba viesť zjednodušenú daňovú evidenciu v rozsahu evidencie príjmov a evidencie zásob a pohľadávok. Výdavky uplatní vo výške 60 % z príjmov do výšky 20 000 eur .

Príklad.

Fyzická osoba bude platiteľom DPH do 30. 11.2023. Môže viesť za r. 2023 zjednodušenú daňovú evidenciu a uplatniť si 60 % výdavky z príjmov do 20 000 eur ?

Odpoveď: Áno, už za rok 2023 /aj nasledujúce keď nebude platiteľom DPH/ môže uplatniť paušálne výdavky 60 % z príjmov do 20 000 eur a viesť zjednodušenú daňovú evidenciu.

Obsah a podmienky uplatnenia daňovej evidencie určuje priamo zákon o dani z príjmov. Ide o zjednodušenú formu, ktorú možno viesť spôsobom, ktorý si zvolí daňovník pri zachovaní povinnej náplne tejto evidencie určenej v ustanovená § 6 zákona o dani s príjmov. Pri zachovaní povinných náležitostí tak nie je nutné na tieto evidencie používať komerčný softvér, podnikateľ si môže evidenciu zostaviť aj sám.

Vzťah účtovníctva a daňovej evidencie .

Fyzické osoby môžu viesť pre účely evidencie svojich príjmov, výdavkov , vyčíslenie základu dane jednoduché účtovníctvo. Ak sa rozhodnú, môžu účtovať aj v sústave podvojného účtovníctva. Platí však pravidlo , že zvolený spôsob účtovania je daňovník – fyzická osoba, povinný viesť počas celého zdaňovacieho obdobia.

Pri vedení **daňovej evidencie alebo zjednodušenej daňovej evidencie** platí, že tento daňovník nie je účtovnou jednotkou . Účtovnú jednotku definuje Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov v § 1 ods. 1. Práve pre jednoduchosť a tiež nemožnosť uložiť fyzickej osobe pokutu za nedostatky účtovníctva sa stáva zjednodušená evidencia alebo daňová evidencia stále viac používanou. Dôvodom je tiež šetrenie nákladov na účtovný softvér.

V tomto type daňovej evidencie nezostavuje a ani nepredkladá fyzická osoba spolu s daňovým priznaním **žiadne účtovné výkazy**, čo je tiež jeden z dôvodov častého využívania tejto formy pri priznaní k dani z príjmu fyzických osôb pri podávaní priznania typ B.

Povinnosti fyzickej osoby pri vedení daňovej evidencie

Zákon o účtovníctve sa na fyzické osoby s daňovou evidenciou a zjednodušenou daňovou evidenciou vťahuje v povinnosti **uchovávaní účtovnej dokumentácie pri zániku** alebo ukončení podnikania . Vyplyva to z ustanovenia § 3 ods. 3 zákona o účtovníctve.

V súvislosti s vedením daňovej evidencie aj zjednodušenej je potrebné zdôrazniť **potrebu úplnosti** danej evidencie. Musíme si uvedomiť, že z údajov evidencie vychádza fyzická osoba pri spracovaní svojho daňového priznania a neúplná evidencia znamená nesprávne spracované daňové priznanie. Treba tiež pripomenúť, že súčasťou daňovej evidencie fyzickej osoby musia byť všetky príjmy danej osoby, avšak zdanené nebudú príjmy , ktoré **nie sú predmetom dane** a tiež tie, ktoré sú **od dane z príjmu oslobodené**. Evidované musia byť **peňažné i nepeňažné príjmy**.

V prípade, že je fyzická osoba aj zamestnávateľom a uplatňuje výdavky percentom z príjmov môže rovnako viesť daňovú evidenciu alebo zjednodušenú evidenciu. Zákon o dani z príjmov to nevylučuje.

Príklad:

Fyzická osoba živnostník uplatňuje výdavky 60 % z príjmov a je súčasne aj zamestnávateľom. Vede zjednodušenú evidenciu. Je povinná ako zamestnávateľ viesť aj evidenciu záväzkov týkajúcich za zamestnávania ?

Odpoveď: Nie , v ustanovení § 6 ods. 10 a nasl. nie je zamestnávateľ vylúčený z vedenia zjednodušenej evidencie. Takáto osoba nie je povinná viesť evidenciu záväzkov týkajúcich sa zamestnávania , vede len evidenciu príjmov a o zásobách a pohľadávkach.

Údaje z daňovej evidencie v daňovom priznaní fyzickej osoby.

Osobitnú pozornosť pri vyplnení daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby treba venovať okrem údajov pri výpočte dane v tabuľke k jednotlivým príjmom podľa § 6 aj údajom v Tabuľke č.1a priznania typ B /za rok 2022 tlačivo DPFOBv22_5/ . V tejto časti daňového priznania je potrebné správne vyplniť okrem údajov o príjmoch a výdavkoch aj údaje pod tabuľkou , a to údaj o výške zaplatených odvodov do sociálnej a zdravotnej poisťovne. Údaj o zaplatených odvodoch uvedie fyzická osoba pri každom type svojej evidencie t. j. či vede jednoduché účtovníctvo, podvojnú účtovníctvo, daňovú evidenciu alebo zjednodušenú evidenciu. V tejto sume uvádza aj nedoplatky uhradené v zdaňovacom období za minulé roky, zahraničné poistné, dobrovoľné poistné.

Treba však upozorniť aj na údaje , ktoré sa uvádzajú v Tabuľke 1a, u daňovníkov pri uplatňovaní preukázateľne vynaložených výdavkoch na dosiahnutie príjmov podľa § 6. Títo daňovníci uvádzajú v tabuľke daňového priznania údaje vždy na začiatku a na konci zdaňovacieho obdobia o týchto položkách :

- Zostatková cena hmotného majetku zaradeného do obchodného majetku
- Zostatková cena nehmotného majetku zaradeného do obchodného majetku
- Zásoby
- Pohľadávky
- Záväzky

Daňovníci podľa §6 ods. 10, teda tí, ktorí uplatňujú výdavky percentom z príjmu uvádzajú v daňovom priznaní typu B v **Tabuľke č. 1B** údaje o :

- Zásobách na začiatku a konci zdaňovacieho obdobia
- Pohľadávkach na začiatku a konci zdaňovacieho obdobia

Je potrebné tiež zdôrazniť, že je veľmi dôležité venovať rovnakú pozornosť týmto údajom o zásobách ,pohľadávkach , záväzkoch ako údajom o príjmoch a výdavkoch. Každá fyzická osoba, hoci aj nie je účtovnou jednotkou zodpovedná za obsah údajov uvedených v daňovom priznaní. Na konci tlačiva daňového priznania je pred podpisom uvedená veta , že daná osoba prehlasuje, že údaje uvedené v priznaní sú správne a úplne.

Máj 2023

Ing. Ivana Žaliová